

**ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«МОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ КОНТР-АДМІРАЛА ФЕДОРА ФЕДОРОВИЧА УШАКОВА»**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

**ІІІ УШАКОВСЬКІ ЧИТАННЯ
«РІЧКОВИЙ ТА МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»**

Херсон

2020

УДК 08: 656.6+37+330.3+502/504+62

М12

*Рекомендовано до публікації вченою радою ПЗ «Морський інститут післядипломної освіти імені контр-адмірала Федора Федоровича Ушакова»
(протокол №3 від 23 грудня 2020 року)*

Редакційна колегія:

Голова:

П'ятаков Е. М., кандидат технічних наук, професор.

Члени:

Одінцов В. В., доктор фізико-математичних наук, професор,

Ходаков В. Є., доктор технічних наук, професор,

Веніг Н. М., кандидат педагогічних наук, доцент,

Воскова І. В., кандидат педагогічних наук.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
М12 III Ушаковські читання «Річковий та морський транспорт: стан, проблеми, перспективи»/ за ред. Е. М. П'ятакова, В. В. Одінцова, В. Є. Ходакова, Н. М. Веніг, І В. Воскової. – Херсон, 2020. –

У збірнику представлені статті і тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції III Ушаковські читання «Річковий та морський транспорт: стан, проблеми, перспективи», що відбулися 22-23 грудня 2020 року на базі Морського інституту післядипломної освіти імені контр-адмірала Федора Федоровича Ушакова.

УДК 08: 656.6+37+330.3+502/504+62

© ПЗ «Морський інститут післядипломної освіти імені контр-адмірала Федора Федоровича Ушакова», 2020

ЗМІСТ

ПОСТАТЬ Ф. Ф. УШАКОВА В ІСТОРІЇ ХЕРСОНА
І СТАНОВЛЕННІ МОРСЬКОГО ФЛОТУ..... 5

Пятаков Э. Н., Одинцов В. В. Ф.Ф. Ушаков и становление
морского флота в Украине (Херсоне) 5

Воскова И. В., Панчишин Е. А. Образ адмирала Ф. Ф. Ушакова
в произведениях искусства 6

СУЧАСНА ОСВІТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА18

Бовдир О. С. Обґрунтування теоретичних компонентів
профорієнтаційної роботи в закладах НВК18

Веніг Н. М., Барбашин А. Є. Національно-культурна специфіка
організації мовленнєвого спілкування (поведінки) та її роль
у забезпеченні міжкультурної комунікації21

Воскова И. В. Актуальные аспекты психологической подготовки
морских специалистов в условия пандемии28

Гончаренко Л. А. Організація навчального процесу у вищому
навчальному закладі в умовах пандемії33

Малахова Ю.В., Ван Шуэнь Использование мобильных
телефонов при обучении русскому языку как иностранному
китайских студентов в условиях пандемии коронавируса35

Стефанов Ст. Цв. Обучение в старших классах средней школы
в условиях пандемии41

Стефанов Ст. Цв. Обучението в гимназиална степен
в условията на пандемия43

Тимченко Ю. О. Використання китайських електронних ресурсів
на заняттях із російської мови в режимі онлайн49

Uvarkina S. Educational process of Ukraine in a pandemic condition51

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ
УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ54

Иванова С. Цв., Изворска Д. Ил. Роль ефективного менеджмента
в современном профессионально-техническом училище.....54

Иванова С. Цв., Изворска Д. Ил. Ролята на ефективния
мениджмънт на съвременната професионална гимназия.....56

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Фудорова О. М. Особливості впливу організаційної культури на діяльність персоналу в організації	62
РОЛЬ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	68
Маркова Є. Ю. Інноваційна орієнтація стратегії розвитку портів	68
Пятаков Э. Н., Ходаков В. Э., Одинцов В. К. Роль образования в развитии экономики	71
Одинцов В. В., Ходаков В. Е. Водные ресурсы и экономика Украины	80
Боліла С. Ю. Шляхи зміцнення конкурентних переваг товаровиробника в умовах глобальних викликів	81
БЕЗПЕКА НА СУЧАСНОМУ ТРАНСПОРТІ. ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ОСВІТИ. БЕЗПЕЧНЕ ТА ЕФЕКТИВНЕ СУДНОПЛАВСТВО, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ; ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	86
Дебела І. М., Соколов А. Є. Соколова О. В. Вплив природного середовища та клімату на функціонування соціально-економічних систем регіонального типу	86
Марченко Т. О., Кулешова О. М., Бондарень Т. М., Лодік О. О. Зміни природного режиму великої річки Дніпро, будівництво Каховської ГЕС-2	91
Марченко Т.О., Кулешова О.М., Карпенко С.Ю. Забудова берегів Дніпра – екологічно небезпечні умови проживання населення України	98
Марченко Т.О., Кулешова О.М., Бондарець Т.М., Івашкевич О.В. Джерела забруднення Нижнього Подніпров'я	107
Одінцов В. В., Овдій В. М. Ефективний крутний момент двигунів внутрішнього згорання	111
Одинцов В. В. Новые абразивные материалы	115
Одінцов В.В., Кулешова О.М., Косенко Д.О. Додекабориди рідкоземельних металів – нові перспективні матеріали для космічної техніки та суднобудівництва	117
Відомості про авторів	119

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

БЕЗПЕКА НА СУЧАСНОМУ ТРАНСПОРТІ. ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ОСВІТИ. БЕЗПЕЧНЕ ТА ЕФЕКТИВНЕ СУДНОПЛАВСТВО, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ; ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 322.14:551.5

*Дебела І. М., Соколов А. Є. Соколова О. В.**

ВПЛИВ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА КЛІМАТУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ РЕГІОНАЛЬНОГО ТИПУ

Інтерес до питань вивчення впливу природного середовища та клімату (ПСК) на людину та суспільство виник давно. Людина почала враховувати вплив природного середовища та клімату при облаштуванні своєї території, житла, доріг, виробничих об'єктів. Стародавні цивілізації виникали та існували в досить теплих кліматичних зонах: це території з тропічним, субтропічним та частково помірним кліматом, із середньодобовою температурою +20⁰С і вище. Північний кордон Римської імперії проходив по північній межі вирощування маслин. Древні люди були впевненні у тому, що Італія являється країною сприятливою для життєдіяльності людини. Підтвердженням цього є те, що і зараз 70% древнього культурного спадку знаходиться на територіях бувшої Римської цивілізації, куди приїжджають мільйони туристів, підвищуючи цим ВВП Італії. Це означає, що в древньому Римі розуміли важливість впливу природно-кліматичних умов, оцінювали цей вплив і вміли до них адаптуватися.

З метою подання особливостей функціонування окремих соціально-економічних систем (СЕС) Європи, тобто окремих територій, країн, складових компонентів країн-областей, представимо коротко особливості природно-кліматичних умов Східної та Західної Європи. Європа за кліматом поділяється на Східну Європу: Україна, Білорусія, центральна Росія та на Західну: Великобританія, Франція, Бельгія, Німеччина, Італія. Викладемо природно-кліматичні умови Східної Європи на прикладі України, а Західної на прикладі Франції та Великобританії.

* © *Дебела І. М., Соколов А. Є. Соколова О. В.*

ІІІ УШАКОВСЬКІ ЧИТАННЯ
«РІЧКОВИЙ ТА МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»

Віддаленість України від океанів, континентальної Євразії визначають клімат країни, як помірно континентальний, поступово змінюючийся з Заходу на Схід. У таблиці 1 приведені кліматичні показники для столиці України – Києва.

Таблиця 1

Київ

Показник	Січ	Лют	Бер	Квіт	Трав	Чер	Лип	Сер	Вер	Жовт	Лис	Груд	Рік
Абсолютний максимум, °С	11,1	17,3	22,4	29,1	34	35	39	40	34	29,5	13,2	15	39
Середній максимум, °С	-1,5	-0,2	5,0	13,7	20	24	25	24	19	12,1	4,5	0,4	12,1
Средня температура, °С	-4,3	-3,3	1,3	8,9	15	18	20	19	14	7,9	1,8	-2,0	7,9
Середній мінімум, °С	-31	-32	-25	-10	-2,4	2,4	5,8	3,3	-2,9	-18	-21,9	-30	-32
Норма опадів, мм	38	37	36	49	53	75	85	56	58	37	51	46	621

Для України характерним є деяка несприятливість погодних явищ клімату. Так у літній період на території України досить часто спостерігаються грози – 25 – 30 днів (у Карпатах – 40), які супроводжуються ливнем та градом. На рівнинах 2-3 рази в рік випадає град, в Карпатах – до 4 – 6 разів. Значні збитки сільському господарству наносять заморозки восени (в другій половині вересня) та навесні (квітень – травень). Взимку для усієї території України характерним є наявність відлиги, ожеледиці, тривалість яких триває від кількох годин до 10 днів та більше. Також у зимовий період для України характерними є завірюхи. Їх кількість коливається від 3 до 22. Найчастіше вони виникають в північно-східній частині країни, в південно-західному напрямку їх повторюваність та інтенсивність поступово знижується. У таблиці 2 приведені температури ряду міст України.

Центри південних областей Одеса, Миколаїв, Херсон розміщені в південній частині кожного регіону. Для північних частин цих областей характерні більш холодні показники: Одеський регіон – -5°С, Миколаївський – -5,5°С, Херсонський – -4,5°С. навіть, південь південних областей України має більш холодний, «негативний» клімат, ніж клімат Західної Європи.

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Таблиця 2

Середньомісячні температури регіонів України

<i>Город</i> Місяц	<i>Луганськ</i>	<i>Донецьк</i>	<i>Харків</i>	<i>Суми</i>	<i>Чернігів</i>	<i>Київ</i>	<i>Львів</i>	<i>Одеса</i>	<i>Миколаїв</i>	<i>Херсон</i>
Січень	-4,2	-4,7	-5,8	-7,7	-7,1	-5,6	-3,1	-1,7	-3,1	-3,2
Лютий	-4,1	-4,1	-5,0	-6,4	-5,6	-4,2	-2,2	-1,0	-1,8	-2,6
Березень	1,4	1,3	0,1	-1,1	-0,6	0,7	1,9	2,6	2,6	2,2
Квітень	9,7	9,4	9,1	7,9	7,8	8,7	8,3	9,0	11,2	9,3
Травень	15	8	15,4	15,3	14,9	15,1	13,8	15,0	16,5	15,2
Чкпвень	20,1	19,3	19,2	18,0	17,6	18,2	16,4	19,4	20,4	20,0
Липень	22,3	21,6	20,4	19,2	18,7	19,3	18,3	21,4	22,3	23,0
Серпень	21,2	20,8	19,	18,2	17,7	18,6	17,7	21,2	21,8	21,9
Вересень	15,3	15,1	13,9	13,0	12,8	13,9	13,0	17,1	16,9	16,8
Жовтень	8,6	8,5	7,3	6,6	6,8	8,1	8,1	11,1	10,3	10,5
Листопад	1,8	1,6	0,8	0,6	1,2	2,1	2,6	5,9	4,4	4,1
Грудень	-2,7	-2,9	-2,7	-4,1	-3,3	-2,3	1,8	1,4	-0,1	-0,8

Клімат Великобританії покажемо на прикладі столиці – Лондона (табл.3.), а клімат Франції покажемо на прикладі Парижу (табл.4.).

Таблиця 3

Клімат Лондона

<i>Показник</i>	<i>Січ</i>	<i>Лют</i>	<i>Бер</i>	<i>Квіт</i>	<i>Трав</i>	<i>Чер</i>	<i>Лип</i>	<i>Сер</i>	<i>Вер</i>	<i>Жовт</i>	<i>Лис</i>	<i>Груд</i>	<i>Рік</i>
Абсолютний максимум, °C	16,0	18,6	22,0	27,4	31,8	35,0	35,5	37,9	31,3	27,0	18,4	16,0	37,9
Середній максимум, °C	8	8	11	13	17	20	23	23	19	1	11	9	15
Средня температура, °C	5,1	5,1	7,1	9	12,7	15,8	18,1	17,9	15	11,4	7,8	5,9	10,9
Середній мінімум, °C	2	2	4	5	8	11	14	13	11	8	5	3	7
Абсолютний мінімум, °C	-9	-9,6	-6	-2,2	-1	2,9	5,6	5,9	2,2	-3,3	-6,1	-9,4	-9,6
Норма опадів, мм	52	34	42	45	47	53	38	47	57	62	52	54	583

Таблиця 4

Клімат Парижу

Показник	Січ	Лют	Бер	Квіт	Трав	Чер	Лип	Сер	Вер	Жовт	Лис	Груд	Рік
Абсолютний максимум, °С	15,3	20,3	24,7	27,8	30,2	34,4	35,4	39,3	32,7	28,0	20,3	17,1	39,3
Середній максимум, °С	6,3	7,9	11,0	14,5	18,1	21,6	23,9	23,6	20,8	16,0	10,1	7,0	15,1
Средня температура, °С	4,2	5,3	7,8	10,6	14,3	17,4	19,6	19,2	16,7	12,7	7,7	5,0	11,7
Середній мінімум, °С	2,0	2,6	4,5	6,7	10,1	13,2	15,2	14,8	12,6	9,4	5,2	2,9	8,3
Абсолютний мінімум, °С	-13,9	-9,8	-8,6	-1,8	2,0	4,2	9,05	8,2	5,8	0,4	-4,2	-25,6	-25,6
Норма опадів, мм	55	45	52	50	62	53	58	46	53	46	53	55	642

Виділимо основні особливості регіональних СЕС Східної Європи.

1. Для Східної Європи характерними є більш суворі, негативні ПКУ, ніж для Західної, які обмежують життєдіяльність людини та обумовлюють значні виробничі, побутові та інфраструктурні витрати, як наслідок, зростання собівартості виготовлення будь-якої продукції, збільшення періоду окупності виробництва. Таким чином відбувається удорожчання життя людини, а також виробничої та господарської діяльності.

2. Території країн Східної Європи, як правило, характеризуються значними площами, більш протяжними межами та транспортними магістралями, що додатково збільшує ступінь ризику господарської діяльності та приводить до збільшення вартості продукції, за рахунок зростання логістичних витрат.

3. Обізнаність, грамотність суспільства Східної Європи щодо ролі, значення та міри впливу природно-кліматичних умов на менталітет населення, на рівень економіки окремого регіону та країни в цілому, досить низька та практично не враховується в плануванні виробничо-господарської діяльності як регіонів так і країни. Популяризація знань про клімат, про природно-кліматичні особливості в країнах Східної Європи практично не відбувається, як не відбувається і розповсюдження наукової та науково-популярної літератури про ПКУ нашої країни. Крім економічних втрат це приводить до зниження рівня інформаційної безпеки особистості, суспільства, а також, до зниження соціальної стабільності.

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

4. Витрати на забезпечення тепловою енергією країн Східної Європи досить великі, що є наслідком зтяжного морозного періоду року. Енергоємність виробництва України значно вище, ніж країн Західної Європи. Висока енергоємність визначається спільним впливом негативних ПКУ (довгий опалювальний період) та використанням виробництвом застарілих технологій та обладнання.

5. Базові потреби користувача (людини) в Східній Європі значно більші, а можливості їх задоволення досить обмежені.

6. Більшість об'єктів Східної Європи функціонують в умовах негативних природно-кліматичних факторів і в силу цього усі соціально-економічні процеси та явища характеризуються високим рівнем ризику та криз різної природи, ефективне управління ними можливе лише за умови реалізації державних антикризових заходів. В Україні доцільно розвивати та застосовувати саме державне антикризове управління практично в усіх сферах економіки та суспільства. Частка процесів та явищ, фірм та підприємств з антикризовим державним управлінням в Східній Європі має бути більшою ніж в Західній Європі. Криза сьогодення, викликана пандемією Covid-19, доводить доцільність застосування державної форми управління, яскравим прикладом якого є Китай, перемігший корона-вірус на початку 2020 року. Державне антикризове управління демонструє зараз і США в боротьбі з корона-вірусом. Передові північні країни з негативними ПКУ накопичили величезний досвід позитивного використання державного урегулювання кризових ситуацій (Нідерланди, Швеція, Канада), що підтверджує доцільність його застосування на території України.

7. Економіка країн Східної Європи менш розвинута, ніж в Західній, тому ВВП країн Західної Європи вище Східної.

8. Для Східної Європи властивий значний рівень корумпованості суспільства, як наслідок історичного процесу формування суспільства в умовах негативних ПКФ та колективістських рис історичного минулого. Така корупція – це наслідок нашого минулого, рівень корумпованості постійно буде знижуватися, але для цього треба час та підвищення рівня фундаментальної освіти громадян нашого суспільства.

9. Найбільший вплив на соціально-економічні системи з негативними природно-кліматичними умовами здійснює система вищої освіти. Причому функції вищої освіти постійно розширюються. Першою функцією, як і раніше, є підготовка фахівців – кадрового потенціалу країни, але тепер

ІІІ УШАКОВСЬКІ ЧИТАННЯ
«РІЧКОВИЙ ТА МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»

.....
вже більш високого рівня якості, так званого «людського капіталу». А людський капітал, у свою чергу, є основою сучасного сталого розвитку економіки країни. Наступною функцією є формування «еліти» суспільства, яка і визначає стратегію розвитку держави.

10. Несприятливі ПКУ, великі території, наявність ризиків різного походження, говорять про те, що в даний час для такого класу СЕС найбільш доцільною та корисною з позицій економіки є сильна централізована влада, а не влада парламентських республік.

Список використаних джерел:

1. Ходаков В.Е. Природно-климатические факторы и развитие социально-экономических систем/В.Е. Ходаков, Н.А. Соколова – Херсон: Из-во ХДМА, 2016-604с.
2. Климатические данные по некоторым городам Франции (<http://www.lovefrance.ru/klimat.htm>).
3. Погода и климат (<http://www.pogodiklimat.ru/monitor2.php>).
4. Ходаков В.Е. Учёт природно-климатических факторов в задачах развития социально-экономических систем / В.Е. Ходаков, Н.А. Соколова // Вестник ХНТУ. – 2010 №2(38). С.34-47.
5. Губаренко Е.В. Модели и методы управления устойчивым развитием социально-экономических систем: монография/ Е.В. Губаренко, А.О. Овезгельдиев, Э.Г. Петров. – Херсон: Гринь Д.С., 2013. – 252 с.

**Марченко Т. О., Кулешова О. М.,
Бондарень Т. М., Лодік О. О.***

**ЗМІНИ ПРИРОДНОГО РЕЖИМУ ВЕЛИКОЇ РІЧКИ ДНІПРО,
БУДІВНИЦТВО КАХОВСЬКОЇ ГЕС-2**

У минулому, 2019 році, ПАТ «Укргідроенерго» мав намір почати будівництво Каховської ГЕС-2 у кінці 2019 року. Загальна потужність Каховської ГЕС-2 передбачена на рівні 250 МВт, що складає 1,25% від загальної потужності працюючих електростанцій в Україні. Загалом обсяг виробництва електроенергії на цій ГЕС складе 44 млн кВт/годин на рік, це лише 0,3% від виробництва електроенергії в Україні в 2016 році.

Як відомо, будівництво каскаду ГЕС на Дніпрі було не досить ефективним з точки зору виробництва електроенергії, що визначалося не значними значеннями нахилу русла річки та гідроенергетичного

* © **Марченко Т. О., Кулешова О. М., Бондарень Т. М., Лодік О. О.**